

Nordiska fornlemningar 21

Skildring av stensättningar

Återutgivning av text från 1819

En gratis e-bok från
e-boksforlaget.se

**Nordiska fornlemningar 21.
Skildring av stensättningar
– Återutgivning
av text från 1819**

**av Johan Gustaf Liljegren
och Carl Georg Brunius**

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand
Virvelvind Förlag, Lysekil
Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

I den här e-boken får du en av de allra första beskrivningarna av en av landets vanligaste typer av fornlämningar, stensättningar.

Texten innehåller bland annat en beskrivning av gravfältet i Håkeby utanför Tanum.

Den här texten publicerades år 1819 i den svenska tidskriften ”Nordiska fornlemningar” med rubriken ”XXI. Stensättning”. Texten skrevs av fornforskarna Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksforlaget.se i april 2016. Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Skildring av stensättningar

Den här texten publicerades ursprungligen år 1819 i tidskriften "Nordiska fornlemningar. III häftet" med rubriken "XXI. Stensättning". Författare till texten är Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

Då Nordboarne många århundraden igenom icke förstått skrifkonsten, och då den sedermera, ehuru känd, föga användes till uppfattande af historiska anteckningar, och då slutligen de bästa efter rättelser, som röra våra fornsaker, äro från det aflägsna Island och, ty värr, af ett oss allt för nära tidsrum, så är det helt begripligt, att ej få ålderdoms kvarlevor blifva svårtydda. Härtill kommer, att årtusendens åverkan och högbrytares förstöringar ej sällan omändrat minnesvårdars urgamla skick, hvarigenom bemödandet: att bestämma deras ändamål betydligt försvåras, ja, göres alldeles frugtlöst.

Bland detta slags lemningar kunna de här aftagna stenar räknas, hvilka stå på en liten ljungbevuxen landthöjd i Håkebys utmark till venster om vägen, som går från Hade till Skelleröd

i Tanums socken och härad af Bohus län. Den ansenligaste af dessa stenar, som till största delen äro flisformiga, har $2\frac{3}{4}$ alns längd. De tyckas hafva utgjort tillika med dem, hvarefter blott hålör synas, små strödda rundelar, hvilka varit sorgfälligt lagda med klapper. Här torde en större tingsplats varit, der åtskilliga domaresäten kunde efter hand blifvit inrättade. — I denna nejden äro större och minre ringar af klumpiga stenar ganska vanliga. Några upprättstående flisiga stenar omkring 2 till 3 alnar höga märkas vid vägen. Äfven ligga här och der på ljunghoarna flerfalldiga ätthögar och griftrör, hvilka sednare dock merändels böra sökas på bergskullarne.

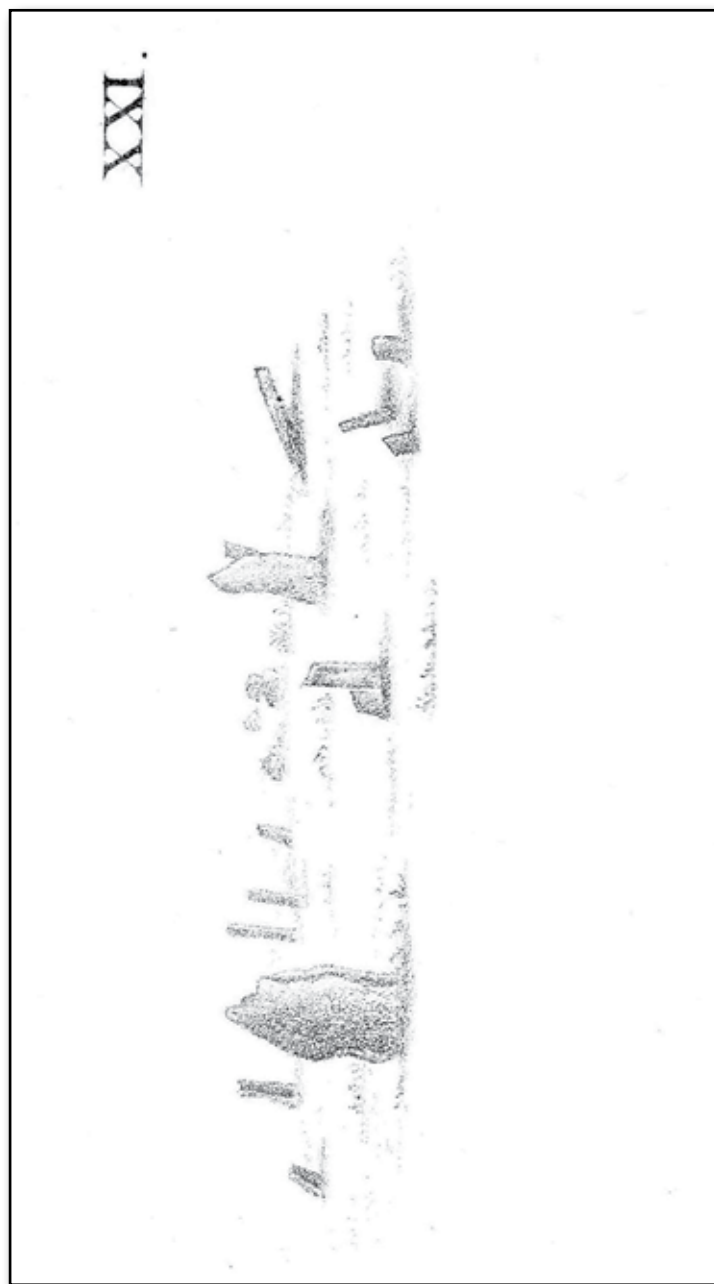

XXI. Stensättning.

D: Nordisarne många Islandalen igenom, och de flesta ställningen, och de den sedermera, och den händ. Fåga användes till uppförande af historiska anmärkingar, och de slutligen de bästa efterrättelser, som ofta vara fornstäm, som från det allmogens Island och, ty står, af det oss allt för nära tiderna, så är det helt begripligt, att vi till Hinderdamsparlörerna blifva svårtydda. Här till kommer, att Årtusendens lycken och höghytare förstås ej skilja något utmanövrade organiska skick, hvarigenom bemödat att bestämma detta födelsel betydligt förstås, ja, göres alldeles fruglöst.

Bland dessa slags lemningar kunna de här aftegnas stenas rikas, hvilka stå på en liten ljungherrens landshöjd i Håkebyns utmark till väster om vägen, som går från Hede till Skallenå i Tanums socken och härad af Bohus län. Den ärosligaste af dessa stenas, som till största delen äro sfärförmiga, har en längd. De tyckas hafva utgjort tillika med dem, hvarest blott här synas, som strödda rundelar, hvilka varit sorgfälligt

Nordiska fornlemningar, häfte III, 1819.

Viktiga ord och personer

Aln.

Längdmått. En aln är 59 cm.

Brunius, Carl Georg.

[1792–1869] Konstnär, arkitekt och konsthistoriker som växte upp i ett av världens mest hällristningsrikaste områden, Tanum. Mest känd för sin bok "Försök till förklaringar öfver hällristningar" som kom 1868.

Griftrör.

Äldre namn på forntida gravar, användes framför allt om stenrösen.

Liljegren, Johan Gustaf.

[1791–1837] Svensk fornforskare och riksantikvarie. Var en av landets första professionella arkeologer och var verksam som professor i ämnet vid Lunds universitet. Var en av 1800-talets främsta experter på runor och gav bland annat ut "Run-urkunder" (1833).

Fler böcker från E-boksforlaget.se

Här är några flera e-böcker från E-boksforlaget.se

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

På vår sajt hittar du mer information om böckerna samt länkar.

Ett urval av våra e-böcker

001	"Greby gravfält – det vackraste gravfältet i Sverige"	011	"Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
002	"222 galna fakta om filmstjärnor och kändisar"	012	"Forntidens perioder" (1892)
003	"99 galna fakta du inte visste om bad"	013	"Skäggets historia" (1893)
004	"Hollyhotell – triviaboken om kändisar på hotell"	014	"Midvinterns solfest" (1894)
005	"Sølgudens yxa och Tors hammare" (1899)	015	"Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
006	"Svenska djur i folktron" (1898)	016	"Bohusläns bygdeborgar" (1909)
007	"Galna väderrubriker – 155 exempel från kvällstidningarna"	017	"Bohuslänska hällristningar" (1879)
008	"Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)	018	"Kattens kulturhistoria" (1882)
009	"Galna rockstjärnor – 199 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"	019	"Ett besök i Venedig år 1878"
010	"250 galna fakta om fotbolls-VM"	020	"Strandgatan i Visby år 1879"
		021	"Märkliga orter i Sverige" (1883)
		022	"Resa på Dalslands kanal år 1877"
		023	"Nyköpings slott" (1877)
		024	"Djurens sömn" (1889)
		025	"Katten i forntida Egypten" (1889)
		026	"Ett besök i Marstrand år 1882"
		027	"Runlejonet i Venedig" (1871)

028	"Dryckenskapens faror" (1894)	054	"Förbindelse mellan Skandinavien och västra Europa före Kristi födelse" (1889)
029	"Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"	055	"Vadstena slott" (1875)
030	"En utflykt på Mälaren år 1871"	056	"Skildring av Island" (1870)
031	"Kelternas historia" (1883)	057	"Husaby kyrka" (1899)
032	"Jack Uppsprättaren – Världens första bok om seriemördaren Jack the Ripper" (1889)	058	"Besök på Gripsholms slott år 1895"
033	"Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)	059	"Hällristningarna i Järrestad" (1881)
034	"Ett dygn på månen år 1870"	060	"Ett besök i Rom år 1870"
035	"Blomsterspråket" (1888)	061	"Orkidéernas historia" (1894)
036	"Vikingatidens Lund och Birka" (1909)	062	"Besök på Helgoland år 1874"
037	"Fynden i Troja" (1878)	063	"Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
038	"Skildring af Vestergötland år 1882"	064	"1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
039	"Kalmar slotts historia" (1880)	065	"Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
040	"Ett besök i Södertälje år 1881"	066	"Guide till Uppsala år 1875"
041	"En färd på Donau år 1882"	067	"Skildring av Blekinge år 1882"
042	"Ringmuren i Visby" (1874)	068	"Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
043	"Skildring av Värmland år 1882"	069	"Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
044	"Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter "	070	"Skildring av Bohuslän år 1882"
045	"Om julens härkomst" (1899)	071	"Gripsholms slott" (1877)
046	"Jomsvikingarnas saga" (1888)	072	"Skildring av Dalsland år 1882"
047	"Julen i Skåne på 1820-talet"	073	"Skildring av Närke år 1882"
048	"Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)	074	"Skildring av Öland år 1882"
049	"Skildring av Göteborg år 1882"	075	"Lyxens historia" (1870)
050	"Skildring av Halland år 1882"	076	"Skildring av Stockholm år 1882"
051	"Skånska fornminnen" (1853)	077	"Sveriges 33 mest sevärda vikingaplatser"
052	"Norrköpings historia" (1871)	078	"Skildring av Västmanland år 1882"
053	"Ett besök i Waxholm år 1870"		

- 079 "Skildring av Härjedalen år 1882"
- 080 "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- 081 "Ett besök i Visby år 1906"
- 082 "Skildring av Gästrikland år 1882"
- 083 "Skildring av Jämtland år 1882"
- 084 "Gaffelns historia" (1889)
- 085 "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- 086 "Gråfkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- 087 "Bohus fästning" (1869)
- 088 "En resa på Rhen år 1866"
- 089 "Skildring av Gotland år 1882"
- 090 "Falu grufvas historia" (1864)
- 091 "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- 092 "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- 093 "Sveriges hundraser" (1880)
- 094 "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- 095 "Borgholms slottsruin" (1878)
- 096 "Vårt solsystem" (1878)
- 097 "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- 098 "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)
- 099 "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- 100 "Hilmas Alaska" Resguide till guldgräverskans trädgård av cement.
- 101 "Skildring av Ångermanland 1882"
- 102 "Ölands fornminnen" (1874)
- 103 "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- 104 "Tors hammare" (1872)
- 105 "Skildring av Dalälven år 1876"
- 106 "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- 107 "Hällristningarnas ålder" (1869)
- 108 "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- 109 "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- 110 "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- 111 "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- 112 "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- 113 "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- 114 "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- 115 "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- 116 "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- 117 "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- 118 "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet. "
- 119 "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- 120 "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- 121 "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- 122 "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- 123 "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- 124 "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"

- 125 "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- 126 "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- 127 "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- 128 "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- 129 "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"
- 130 "Skildring av Södermanland år 1882"
- 131 "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- 132 "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- 133 "Ett besök i Ystad år 1872"
- 134 "Petras helgedomar" (1921)
- 135 "Ett besök i Boxholm år 1885"
- 136 "Resor med luftballong år 1873"
- 137 "Ett fartyg från vikingatiden – fyndet av Tuneskeppet 1867"
- 138 "Skildring av Östergötland år 1882"
- 139 "Ännu fler galna rockstjärnor – 200 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"
- 140 "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- 141 "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"
- 142 "Guide till biskötsel" (1885)
- 143 "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- 144 "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- 145 "Citatboken. 222 kändisar om sin ålder och om att bli gamla"
- 146 "SVT-skandaler 1. Den otroliga historien: Så blev "På spåret" filmerna olagliga"
- 147 "Fyra skadade är mindre än fem döda – 444 tjuvlyssnade citat på en kvällstidning"
- 148 "Sherlock Holmes: En studie i rött"
- 149 "Forn tidens sjörövare i Medelhavet" (1870)
- 150 "33 Viking places to visit in Sweden – guidebook to ruins and museum"